

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

DOI 10.31651/2524-2660-2019-4-83-88

ORCID ID 0000-0001-6896-9369

БАДЕР Валентина Іванівна,

докторка педагогічних наук, професорка, професорка кафедри теорії і методики початкової освіти,
Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка

e-mail: v_bader@i.ua

УДК 378.016

МОДЕРНІЗАЦІЯ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ: ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В КОНТЕКСТІ ПОСИЛЕННЯ ЕМОЦІЙНОГО СКЛАДНИКА

Проаналізовано психолого-педагогічні і лінгвістичні дослідження у контексті посилення емоційного складника у формуванні комунікативної компетентності.

Окреслено зміст лінгвістичної підготовки з погляду інтернет-лінгвістики, уточнено поняття комунікативної компетентності майбутніх учителів початкової школи в умовах інтернет-спілкування.

Ключові слова: *вчитель початкової школи; емоціологія; емоційна компетентність; комунікативна компетентність; мережне спілкування; інтернет-спілкування; інтернет-лінгвістика.*

Постановка проблеми. Основною метою національної освіти є розвиток духовності, моральної, естетичної, трудової, екологічної культури у взаємодії й спілкуванні з іншими людьми з метою розв'язання значущих проблем, досягнення спільних цілей і результатів. Здатність взаємодіяти в процесі діалогу з комп'ютером чи людиною, обмінюватися інформацією, моделювати реальні життєві й професійні ситуації, критично оцінювати дії колег і свою власну поведінку, занурюватися в атмосферу продуктивного співробітництва формується завдяки комунікативній компетентності педагога й студента.

Комунікативно компетентний сучасний педагог – це людина самостійна, наполеглива, творча, з новаторським підходом до вирішення педагогічних і життєвих проблем, високим ступенем самоконтролю, розвиненою емоційно-чуттєвою сферою. Відтак у контексті нашого дослідження доволі вагомим є думка Л. Кондрашової про те, що «в умовах демократизації сучасної освіти одним із важливих завдань педагогічної праці є моделювання освітнього процесу так, щоб стимулювати інтелектуальні й емоційні сили його учасників, гармонізуючи їх, забезпечувати розвиток особистості відповідно до індивідуальних освітніх стратегій» [1].

Гармонізація інтелектуального й емоційного чинників у професійній підготовці вчителів початкової школи можлива за умови формування комунікативної компетентності на основі набуття знань про точність, влучність, правильність використання мовних засобів і вироблення вмінь уживати їх із метою управління власними емоціями й емоційними станами учасників освітнього процесу. Тож емоційну компетентність необхідно розглядати у тісному взаємозв'язку з комунікативною, а розвинений емоційний інтелект як один із найважливіших компонентів професійної готовності майбутнього вчителя початкової школи.

Мета статті: проаналізувати психолого-педагогічні й лінгвістичні дослідження у контексті посилення емоційного складника у формуванні комунікативної компетентності; уточнити зміст лінгвістичної підготовки з погляду інтернет-лінгвістики; уточнити поняття комунікативної компетентності майбутніх учителів початкової школи в умовах інтернет-спілкування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Загальнодержавні підходи до формування професійно-комунікативної компетентності майбутніх учителів початкової школи закладено в низці документів, у тому числі й Концепції Нової української школи [2], Державному стандарті початкової загальної освіти [3], професійному стандарті «Вчитель початкових класів закладу середньої загальної освіти» [4]. Вони скеровують на модернізацію процесу підготовки фахівців, здатних виконувати свої функції у широкому комунікативному полі.

Розгортаються процеси модернізації змісту освіти на тлі потужної науково-теоретичної бази. Вчені розробляють методологічні засади моделювання, створюють моделі формування професійно-комунікативної компетентності майбутніх учителів початкової школи при вивченні фахових дисциплін [5], визначають кому-

нікативну компетентність як один із найважливіших складників фахової підготовки вчителя початкових класів, виділяють її структурні елементи й описують способи формування (Л. Кондрашова, Є. Лодатко, М. Оліяр, С. Скворцова, А. Теплицька, А. Штефан та ін.).

Вчені зазначають, що передумовою педагогічної взаємодії студента і викладача є досягнення гармонії й узгодженості внутрішніх процесів і станів – думок, почуттів, емоцій і зовнішньої поведінки (Г. Лозанов, Г. Китайгородська, А. Леонтьєв, Г. Шехтер та ін.) у процесі комунікації. Роль емоційного складника у формуванні комунікативної компетентності педагогів досліджують І. Войцік, Ю. Ємельянов, Л. Кондрашова, Є. Лодатко, І. Матійків, Н. Моргунова та ін.

Лінгводидактичні засади формування комунікативної компетентності учнів і педагогів доволі ґрунтовно визначено у працях таких учених, як М. Вашуленко, Л. Варзацька, О. Глазова, Н. Голуб, С. Караман, О. Казарцева, О. Копусь, Т. Окуневич, С. Омельчук, М. Пентиліук та ін..

Виклад основного матеріалу дослідження. Поява нового комунікативного середовища – Інтернет з його українськомовним сегментом – спонукала вчених до подальшого розроблення теорій тексту, функційної стилістики, жанрознавства, опису моделі Інтернет-комунікації з урахуванням специфіки таких важливих параметрів, як ситуація та сфера спілкування у процесі Інтернет-комунікації, стиль мовлення, інтенціональний фактор, форми мовлення, стратегії використання мовно-стилістичних засобів (І. Артамонова, О. Горошко, О. Жигаліна, О. Землякова, О. Каніщева, Л. Компанцева, О. Мелещенко, М. Мельник, О. Тищенко, С. Чемеркін та ін.). Напрацьована вченими теоретична база в галузі інтернет-лінгвістики й запити суспільства на фахівців, здатних працювати в усіх сферах мережного спілкування, детермінує опанування мовою мережного спілкування насамперед учителем початкової школи.

Відмітимо, що упродовж останніх десятиліть триває активний пошук підходів до формування професійно-комунікативної компетентності майбутніх учителів. Учені визначають місце комунікативної компетентності в структурі професійної компетентності вчителя початкової школи і педагогічні засади її формування, описують її зміст і структуру, створюють й апробують освітні моделі.

Така увага педагогів до проблем формування професійно-комунікативної компетентності цілком виправдана, бо саме ця компетентність в умовах Нової школи сти-

мує високий рівень критичного, креативного мислення; впливає на розвиток умінь проектувати, працювати з інформацією, здійснювати комп'ютерну обробку текстів, аналізувати, робити висновки, конструювати, працювати над проектами в команді тощо. Мова ж як важливий її складник є не тільки засобом доступу до освітніх ресурсів, обміну інформацією, а й засобом розвитку та самореалізації суб'єктів освітньої діяльності, а усне і писемне мовлення допомагають здійснювати міжособистісну комунікацію, визначають характер міжособистісного спілкування, впливають на добір елементів мовного коду в конкретній мовленнєвій ситуації, у тому числі в комп'ютерно-опосередкованому спілкуванні.

Не вдаючись до детального аналізу поглядів учених, зазначимо, що здебільшого лінгводидакти визначають комунікативну компетентність як сукупність знань, умінь і навичок, необхідних для розуміння чужих і продукування власних усних і письмових текстів, адекватних цілям, сферам, ситуаціям спілкування. Її складниками є знання про мову й мовлення, стилі й типи текстів, засоби зв'язку речень у тексті, інтонаційні особливості оформлення текстів; вміння й навички аналізу текстів, а також закони спілкування в різних сферах і ситуаціях, з урахуванням мети, умов спілкування, адресата, форми мовлення (В. Бадер, Л. Варзацька, М. Вашуленко, О. Казарцева, С. Мартиненко, М. Оліяр, Ю. Федоренко та ін.). Комунікативна компетентність – це і компетентність у міжособистісному сприйнятті, міжособистісній комунікації, міжособистісній взаємодії (Л. Петровська).

Теоретичне підґрунтя процесу формування емоційної компетентності становлять насамперед результати досліджень учених у галузі педагогіки, емоціології, лінгвістики й лінгвостилістики (І. Андреева, А. Андрейчева, І. Богданова, А. Глущенко, А. Деркач, Г. Кузенко, О. Каніщева, Л. Кондрашова, О. Макаренко, Е. Носенко, А. Медведська, А. Панчул, Л. Перелигіна та ін.).

Зазначимо, що в наукових розвідках питання кількості емоцій, емоційних станів, їх розмежування й класифікації є дискусійними. Однак результати всебічного аналізу наукового доробку вчених дозволяють виокремити найбільш поширені групи емоцій та засоби вираження емоційності мовлення, уточнити сутність поняття «емоційна компетентність» майбутнього вчителя початкової школи й вибудувати на цій основі методику формування комунікативної компетентності.

Більшість учених диференціює емоції як позитивні та негативні. До основних емоційних станів зазвичай відносять інтерес, жах, гнів, лють, відразу, радість, здивування, печаль, любов, бажання, презирство, сором'язливість, страждання, горе, ненависть, цікавість, щастя та ін.. Емоційній компетентності відводять особливе місце серед широкого переліку професійно значущих компетентностей учителя початкової школи. На думку вчених, це ефективний засіб міжособистісної взаємодії, спілкування, необхідна умова успішності та лідерства в професійному середовищі, важливий чинник самоаналізу й самооцінки, саморозвитку й самовдосконалення особистості (І. Андреева).

Дефініція «емоційна компетентність» витлумачується як готовність і здатність особистості гнучко управляти емоційними реакціями, як власними, так і інших людей, обираючи з цією метою вербальні й невербальні засоби. «Значну роль у відборі мовних засобів вираження емоцій, - зазначає А. Глуценко, - відіграють такі соціально-психологічні чинники, як особистісні характеристики, психічний стан мовця, його комунікативна установка, мотивація, система очікувань, комунікативні наміри та контекст комунікативної ситуації, причому характер емоційності мовних засобів регулює у мовленні комунікативна установка мовця, а співвідношення кількості стандартно і нестандартно вжитих лексичних одиниць і граматичних структур залежить від комунікативного наміру» [6].

У стані особливої емоційної напруженості мовлення має відмінності порівняно з мовленням людей у звичайному стані в характері вибору слів, специфіці граматичного оформлення висловлювання, особливостях кінетичної поведінки мовця й просодичній організації мовлення [7].

До мовних засобів вираження емоцій належать ті фонетичні (голосні й приголосні звуки) просодичні (темپ, гучність, паузи, наголос, модуляція тону), морфологічні (префікси, суфікси), лексичні (емоційно-оцінна лексика: схвалення, несхвалення, захоплення; слова, що передають різні відтінки почуттів – страх, гнів, зневага, незадоволення, роздратування тощо), фразеологічні й синтаксичні одиниці, які здатні передавати позитивні й негативні емоції [8]. Змінюється структура речення, з'являються повторення, виправлення (іноді вони й відсутні), уривчастість, незавершеність. Мовні засоби можуть передавати різку оцінку чи нерішучість (лексичні засоби обираються позитивного чи негативного змісту). Словник емоційної мови бідніший, більш стереотипний, наявні повтори та

двозначність, спрощується стратегія пошуку слів. На морфологічному рівні переважають іменники з конкретним значенням. Причому відбір емотивних засобів детермінується станом емоційного збудження мовця, його індивідуальним стилем, ситуативною значущістю для мовця фону, на якому розгортається спілкування [9].

Спираючись на численні розвідки з лінгвістики, з позицій емоціології можемо зробити висновки про те, що результатом процесу формування комунікативної компетентності майбутніх учителів початкової школи має стати набуття таких спеціальних умінь:

- усвідомлювати свої й чужі емоції та почуття й управляти ними, спираючись на знання про особливості вживання емотивних засобів;

- вміти ідентифікувати (розпізнавати, розуміти) емоції, які переживаються в конкретний момент, за вербальними й невербальними ознаками;

- аналізувати свої й чужі емоційні стани;

- управляти своїми й емоціями інших людей;

- адекватно виражати емоційно-експресивними засобами власні емоції.

Серед необхідних умов формування зазначених умінь – обізнаність із такими ознаками емоційного напруження:

- семантично нерелевантні повтори фраз слів або складів;

- незавершеність слів або речень;

- обмовки;

- збільшення кількості самокорекцій;

- збільшення пауз нерішучості [10];

- співвідношення кількості стандартно і нестандартно вживаної лексики;

- тембр, логічний наголос, артикуляція звуків, міміка, жести, темп;

- наявність чи відсутність помилок.

Пошук нових шляхів удосконалення процесу формування комунікативної компетентності майбутніх учителів початкової школи становить актуальну наукову проблему й у зв'язку зі стрімким зростанням комунікаційної ролі Інтернету в соціумі, появою нового різновиду спілкування – мережного, застосуванням цифрових освітніх технологій (блог-технології, веб-квесту, мобільного навчання, цифрового сторітелінгу, веб-проектів, майндмепінгу тощо), адже електронні тексти як продукт інформаційно-цифрової діяльності відмінні за механізмами сприймання, розуміння, творення, структурою, мовностилістичним оформленням тощо. Різняться вони й жанровим розмаїттям. Проблема організації комунікативної діяльності в Мережі постає сьогодні з ще більшою гостротою й у

зв'язку з подальшим розробленням теоретичних засад інтернет-комунікації. Теоретичну базу для її розроблення становить нова галузь мовознавства – інтернет-лінгвістика. Натепер вчені говорять про виникнення, поряд з усною та письмовою, особливої, третьої форми – електронної мережної мови, а також специфічного комунікативного середовища, яке вона обслуговує (Н. Ахренова, А. Баркович, А. Компанцева, Т. Полякова, С. Радецька, М. Сидорова, А. Шилінг, О. Шувалова та ін.).

Об'єктом дослідження інтернет-лінгвістики є електронна комунікація, а саме комунікативна взаємодія в глобальній комп'ютерній мережі Інтернет. Предмет дослідження становлять лінгвістичні релевантні особливості електронної комунікації на різних мовних рівнях: морфологічному, лексичному, синтаксичному, текстовому, комунікативному тощо [11]. Тож сфери мережного спілкування сучасного вчителя (електронне листування, чати, форуми, особисті та корпоративні вебсторінки, блоги, соціальні мережі), маючи один канал передавання інформації, відрізняються особливостями функціонування в них мовних засобів.

Як зазначають дослідники, Інтернет, де здебільшого відбувається спілкування між комунікантами за допомогою письмових текстів, видозмінює їх, витворюючи новий спосіб комунікації, яка за зовнішніми ознаками нагадує усний різновид розмовного стилю. Використання знаків-символів, не властивих традиційній письмовій мові (зокрема емотиконів), створення ефекту звукової мови, невідворотність у часі, послугування певними словесними формулами тощо наближають писемний різновид комунікації в Інтернеті до його усного варіанта [12].

Важливими в контексті нашого дослідження є зауваги науковців щодо таких ознак мови Інтернету, як емоційність, експресивність, оціночний характер. Загалом дослідники привертають увагу до таких засобів вираження емоцій в інтернет-середовищі: слова, що виражають певну емоційну реакцію; абрєвіатури; фонетичні засоби (багаторазове повторення звуків, написання по складах за допомогою дефіса, членування символом «/» (слеш) або «\» (зворотний слеш), членування за допомогою великих і малих букв, членування символом «*» (зірочка)) викривлення стандартів орфографії, словесний наголос за допомогою великої букви, яка позначає голосний звук; неправильної постановки словесного наголосу. Серед засобів вираження фразового наголосу називають: великі букви,

курсив, підкреслення, колір, способи передавання інтонаційного забарвлення повторенням розділових знаків або нехтування ними. Не менш значущими є й графічні засоби вираження найрізноманітніших емоцій – смайлики.

Тож майбутні вчителі відповідно до сфер мережного спілкування повинні володіти такими інтелектуальними компонентами професійної діяльності: встановлювати й підтримувати контакт, обмінюватися повідомленнями, стимулювати активність партнерів по спілкуванню, орієнтуватися й узгоджувати дії в організації спільної діяльності, адекватно сприймати й розуміти зміст повідомлень, змінювати свої власні емоційні стани й викликати певні стани в партнера по комунікації, впливати на стан, поведінку, думки, рішення, уявлення, адекватно вживаючи специфічні лінгвістичні й графічні засоби електронної комунікації.

Спираючись на сучасні наукові дослідження з емоціології й інтернет-лінгвістики, комунікативну компетентність майбутнього вчителя розглядаємо як комплексне застосування мовних і немовних засобів із метою вербальної й невербальної, в тому числі мережної, комунікації в різних ситуаціях. З психологічного погляду, комунікативна компетентність – це і система настанов, орієнтацій та очікувань, що визначаються емоційними оцінками процесу та результатів спілкування, яка забезпечує професійну майстерність спеціаліста [13].

Комунікативна компетентність передбачає здатність учителя помічати зміни у почуттях його вихованців, встановлювати їх причини, розпізнавати емоційну напруженість, виражати оцінку чи ставлення до ситуацій за допомогою вербальних і невербальних засобів як при безпосередньому, так і опосередкованому (мережному) спілкуванні.

Висвітлені нами позиції можна розглядати як критерії сформованості комунікативної компетентності сучасного вчителя початкової школи.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Вочевидь вимоги щодо підготовки сучасного, професійно компетентного вчителя початкових класів, готового до роботи у віртуальному просторі, дедалі будуть зростати, а проблема оновлення змісту методики формування комунікативної компетентності майбутнього фахівця набудуватиме все більшої актуальності.

Як свідчить аналіз наукових досліджень, натепер потребує уточнення зміст лінгводидактичної підготовки з погляду досягнень у галузі інтернет-лінгвістики й емоціології.

Продуктивним вважаємо вдосконалення змісту лінгводидактичної підготовки на засадах багатоканального сприйняття інформації, оптимізації навчальної діяльності шляхом застосування цифрових технологій та засобів їх реалізації, а також позитивного спілкування з однодумцями, експертами, колегами у соціальних медіа.

Список бібліографічних посилань

1. Кондрашова Л. Емоційна домінанта підготовки майбутніх педагогів до професійної діяльності. *Рідна школа*. 2010. № 7–8. С. 14–19. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/rsh_2010_7-8_6 (дата звернення 01.12.2019).
2. Концепція Нової української школи. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення 01.12.2019).
3. Державний стандарт початкової освіти. URL: <http://dano.dp.ua/attachments/article/303/Державний%20стандарт%20початкової%20освіти.pdf> (дата звернення 01.12.2019).
4. Професійний стандарт на професію «Вчитель початкової школи». URL: https://www.auc.org.ua/sites/default/files/sectors/u-137/standart_uchytelya_pochatkovoyi_shkoly.pdf (дата звернення 01.12.2019).
5. Лодатко Є.О. Теорія і практика розвитку математичної культури вчителя початкових класів: дис. ... докт. пед. наук: 13.00.04; 13.00.02. Слов'янськ: Слов'янський держ. пед. ун-т, 2011. 556 с.
6. Гауценко А. Емоційність тексту та емоційна саморегуляція мовлення: лінгвопсихологічні аспекти. *Мовознавчий вісник*. 2012. Вип. 14–15. С. 303–307. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mv_2012_14-15_48 (дата звернення 01.12.2019).
7. Богданова І.Є., Перелігіна Л.А., Фролова О.І. Психолінгвістичні особливості мовної діяльності в умовах експериментальної ситуації. *Проблеми екстремальної та кризової психології*. 2010. №8. С. 388–394.
8. Кузенко Г.М. Мовні засоби вираження емотивності. *Наукові записки НаУКМА*. 2000. Т. 18: *Філологічні науки*. С. 76–83. URL: <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/9836> (дата звернення 01.12.2019).
9. Витт Н.В. Личностно-ситуаційна опосередованість вираження і розпознавання емоцій в речі. *Вопросы психологии*. 1991. № 1. С. 95–107.
10. Носенко Э.Л. Эмоциональное состояние и речь. Киев: Высшая школа, 1981. 192 с.
11. Горошко Е.И. Лингвистика Интернета: формирование дисциплинарной парадигмы. URL: <http://www.textology.ru/article.aspx?ald=76> (дата звернення 01.12.2019).
12. Чемеркін С. Г. Українська мова в Інтернеті: поза-мовні та внутрішньо- структурні процеси. Київ. НАН України. Інститут української мови. 2009. 240 с.
13. Жирун О.А. Психологічні особливості розвитку комунікативної компетентності у майбутніх редакторів у взаємодії з авторами: автореф. дис. ... канд. психол. наук: 19.00.07. Київ, 2006. 20 с.

References

1. Kondrashova, L. (2010). The Emotional Dominant of Preparing Future Teachers for Professional Activity. *Native School*. 7–8, 14–19. Retrieved 15.11.2019, from http://nbuv.gov.ua/UJRN/rsh_2010_7-8_6.
2. New Ukrainian school concept. Retrieved 15.11.2019, from <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>.
3. State standard of primary education. Retrieved 15.11.2019, from <http://dano.dp.ua/attachments/article/303/Державний%20стандарт%20початкової%20освіти.pdf>.
4. Professional standard for the profession “Elementary school teacher”. Retrieved 15.11.2019, from https://www.auc.org.ua/sites/default/files/sectors/u-137/standart_uchytelya_pochatkovoyi_shkoly.pdf.
5. Lodatko, E.O. (2011). Theory and practice of mathematical culture development of primary school teachers (Doctor Sciences in Pedagogy Dissertation). Sloviansk: Sloviansk State Pedagogical University. 556 p.
6. Glushchenko, A. (2012). Emotionality of text and emotional self-regulation of speech: lingual and psychological aspects. *Linguistic Bulletin*. 14–15, 303–307, Retrieved 15.11.2019, from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mv_2012_14-15_48.
7. Bogdanova, I.E., Pereligena, L.A., Frolova, O.I. (2010). Psycholinguistic features of speech activity in the experimental situation. *Problems of extreme and crisis psychology*. 8, 388–394.
8. Kuzenko, G.M. (2000). Linguistic means of expressing emotion. *NaUKMA Scientific Notes: Philological Sciences*. 18, 76–83.
9. Witt, N.V. (1991). Personality-situational mediated expression and recognition of emotions in speech. *Questions of psychology*. 1, 95–107.
10. Nosenko, E. L. (1981). Emotional state and speech. *High school*. 192 p.
11. Goroshko, E.I. Internet Linguistics: Forming a Disciplinary Paradigm. Retrieved 15.11.2019, from <http://www.textology.ru/article.aspx?ald=76>.
12. Chemerkin, S.G. (2009) The Ukrainian language on the Internet: extracurricular and intra-structural processes. Kyiv: Institute of Ukrainian Language. 240 p.
13. Zhirun, O.A. (2006). Psychological peculiarities of development of communicative competence in future editors in cooperation with authors: author (PhD Dissertation). *Theses*. Kyiv: Technical University of Ukraine "Kyiv Polytechnic Institute" (in Ukr.).

BADER Valentina,

Doctor Science in Pedagogy, Professor, Professor of Theory and Methodology of Primary Education Department, Oleksandr Dovzhenko Glukhov National Pedagogical University

MODERNIZATION OF THE PROFESSIONAL TRAINING OF THE PRIMARY SCHOOL TEACHER: FORMATION OF COMMUNICATIVE COMPETENCE IN THE CONTEXT OF STRENGTHENING THE EMOTIONAL COMPONENT

Summary. Introduction. The harmonization of intellectual and emotional factors in the vocational training of elementary school teachers is possible, provided the formation of communicative competence in relation to the emotional one. This approach allows you to manage your own emotions and emotional states of participants in the educational process, which positively affects the devel-

opment of emotional intelligence. The theoretical basis in the field of Internet linguistics and the requests of the society for specialists capable to work in all spheres of Internet communication, developed by scientists, determines mastering of the language of network communication first of all by the elementary school teacher.

The purpose of this article is to analyze psychopedagogical and linguistic research in the context of enhancing the emotional component in the formation of communicative competence; clarify the content of linguistic training in terms of online linguistics; to clarify the concept of communicative competence of future elementary school teachers in terms of online communication.

The methods of analysis, synthesis, comparison, abstraction are used in the article.

Results. Modern intelligence in linguistics, internet linguistics, psycholinguistics and emotion has been analyzed. It has been concluded that among the conditions of forming the communicative competence of elementary school teachers - deepening of knowledge in emotion and Internet linguistics, and the result of the educational process should be the acquisition of the following special skills:

- to understand and manage their emotions and feelings, based on knowledge about the peculiarities of the use of emotional means;

- be able to identify (recognize, understand) emotions that are experienced at a particular moment, on verbal and nonverbal signs;

- analyze their own and others' emotional states;

- manage your own and other people's emotions;

- adequately express their emotions through emotional and expressive means.

Among the conditions for the formation of these skills - awareness of the signs of emotional speech, emotional

tension, verbal and non-verbal means of expression in the educational process, including in Internet communication.

Originality. The concept of communicative competence of the future teacher has been clarified. It is considered as a complex use of linguistic and non-linguistic means for the purpose of verbal and non-verbal, including network communication, in various educational situations. Communicative competence implies the ability of a teacher to notice changes in the feelings of his or her pupils, to identify their causes, to recognize emotional tension, to express an assessment or attitude to situations through verbal and non-verbal means, both in direct and indirect (network) communication. The criteria for forming the communicative competence of the modern elementary school teacher have been clarified.

Conclusion. It is productive to improve the content of linguo-didactic training on the basis of multichannel perception of information, to optimize learning activities through the use of digital technologies and tools for their implementation, as well as to communicate positively with like-minded people, experts, colleagues in social media. The content of linguistics training in terms of advances in online linguistics and emotion is now needed to be clarified.

Keywords: elementary school teacher; emotion; emotional competence; communicative competence; network communication; online communication; internet linguistics.

Одержано редакцією 15.11.2019
Прийнято до публікації 05.12.2019